

Nr 100.

Av herrar Björnsson och Sandegård, om understöd åt studeranden G. P. Halén under sjukdom, som yppats under militärtjänstgöring.

I Värnpliktslag 12 juni 1925 stadgas i kap. I § 4 mom. 1: "Från värnpliktens fullgörande frikallas den, som till följd av lyte, stadigvarande sjukdom, kroppslig svaghet eller annan dylik orsak icke är duglig till krigstjänst." Kungl. Maj:ts förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har i kap. I § 1 följande lydelse: "Varder värnpliktig eller vid försvarsväsendet fast anställd, som i denna förordning avses, under militärtjänstgöring i fredstid skadad till följd av olycksfall eller ådrager sig person, som nu nämnts, annorledes under dylik tjänstgöring sjukdom, utgives av allmänna medel ersättning — — —." Kap. III § 19 i samma förordning lyder: "Sjukdom, som icke förorsakats av olycksfall, skall anses ådragen under militärtjänstgöring, därest sjukdomen yppats under tjänstgöringen samt skälig anledning ej finnes att antaga, att sjukdomens framträdande föranletts av annan orsak än tjänstgöringen, och att denna icke väsentligen bidragit därtill, samt därest sjukdomen visserligen icke yppats under tjänstgöringen, men denna skäligen kan antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen."

Det fall, som givit anledning till föreliggande motion, torde lämpligen kunna belysas genom följande till riksdagens militieombudsman den 23 oktober 1928 ingivna skrivelse:

"Undertecknad, som anser sig hava under värnpliktstjänstgöring ådragit mig sådan kroppsskada, att jag sedan tjänstgöringens avslutande varit och allt fortfarande är oförmögen till arbete samt i behov av läkarvård, har på grund härav hos riksförsäkringsanstalten ansökt om utbekommande av ersättning enligt kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Genom beslut den 21 augusti 1928 har riksförsäkringsanstalten förklarat sig icke kunna bifalla ansökningen. Sedan jag hos kungl. försäkringsrådet sökt ändring i förenämnda beslut, har kungl. försäkringsrådet förklarat denna ansökan icke kunna föranleda någon rådets åtgärd. Då jag emellertid otvivelaktigt under ovannämnda tjänstgöring lidit skada, vartill jag icke själv varit vållande, och det synes mig rättvist, att ersättning lämnas mig härför, får jag härmed vördsamt anhålla om herr militieombudsmannens bistånd för utbekommande av den ersättning, som kan finnas skälig. De omständigheter, på vilka jag grundar mina anspråk på ersättning, äro följande:

Den 15 juni 1925 inryckte jag till Borås för att fullgöra min värnplikt. Enär jag vid konsultationer med läkare den 12 och 13 i sagda månad blivit tillrättad

vila och noggrann läkareobservation, uppsökte jag omedelbart militär läkare och anhöll att bliva undersökt. Vederbörande läkare förklarade sig emellertid icke vilja verkställa undersökningen enär sådan skulle verkställas i Vänersborg, varest värnplikten skulle fullgöras. Den juni transporterades jag tillsammans med andra värnpliktiga till Vänersborg. Övningarna började, men någon läkareundersökning kom icke till stånd. Den 22 juni måste jag sjukänmäla mig på grund av uppkommet skoskav. Samtidigt företedde jag för den tjänstgörande läkaren ett intyg, som jag den 13 i samma månad erhållit av provinsialläkaren Laurell i Herrljunga. Intyget lästes visserligen av den tjänstgörande läkaren, men någon undersökning eller annan åtgärd föranledde det ej. Till följd av skoskavet var jag under ett par dagar befriad från att delta i övningarna.

Den 25 juni måste jag åter börja delta i övningarna. Den 26 juni deltog jag i en fältmarsch. Efter tillryggaläggandet av omkring fyra kilometer stupade jag och fick avbryta marschen. Med svårighet kunde jag därefter taga mig tillbaka till kasernen men orkade icke uppsöka läkaren. Den 27 juni inställde jag mig på sjukhuset, omtalade tilldragelsen under fältmarschen och företedde ånyo provinsialläkaren Laurells intyg. Resultatet härav blev, att jag befriades från övningarna under den dagen på grund av — skoskav. Den 29 juni inställde jag mig åter på sjukhuset, emedan skavsåret då inflammerats. Jag inlades då på sjukhuset, varest jag vårdades till den 6 juli, då skavsåret läkts och läkaren ville utskriva mig. Emellertid anhöll jag nu att bliva undersökt under återopande av innehållet i Laurells intyg. Nu först kom undersökning till stånd. Efter denna var det icke vidare tal om att jag skulle delta i övningar. Jag fick ligga kvar för att vila och vidare undersökning. Den 23 juli fick jag börja att gå uppe. Den 9 augusti utskrevs jag från sjukhuset. Den 17 mars 1926 upphörde värnplikts-tjänstgöringen. Efter hemkomsten gick jag på läkarens inrådan utan sysselsättning, i förhoppning att arbetsförmågan skulle återkomma. Då detta på ett helt år visade sig icke bliva fallet, fann jag mig nödsakad ånyo söka läkarhjälp den 28 mars. Så följde läkarebehandling och sjukhusvistelser. Oaktat allt som åtgjorts till återställandet av min hälsa är denna icke bättre, än när jag slutade värnpliktstjänstgöringen. Jag kan icke gå utan hjälp och icke utföra något som helst arbete. Beträffande vad som i övrigt förekommit, får jag hänvisa till härvid fogade utdrag av en av mig förd dagbok, ävensom vidfästade avskrifter av intyg. Jag förmenar, att mitt nuvarande otillfredsställande hälsotillstånd är beroende på överansträngning och bristande vård under värnpliktstjänstgöringen. I början av juni månad 1926 var jag väl trött men icke i vanlig bemärkelse sjuk. Därom vittna härvid fogade intyg, och därom vittnar jämväl det förhållandet, att militärläkaren i Vänersborg icke såg något som helst sjukdomssymtom. Min hälsa tålde givetvis icke vid större ansträngningar, och det är uppenbart, att jag då var i behov av vila. Det var med tanke härpå, som jag medförde och företedde Laurells intyg. Det torde visserligen hava varit militärläkarens skyldighet att på min begäran undersöka mig, även om jag icke företett intyget. Men denna skyldighet borde hava framstått klarare, då annan läkare vid tidigare tillfälle konstaterat sjukdomssymtom. Genom att underlåta att i tid företaga erforderlig undersökning tvingade läkaren mig att delta i övningar, från vilka jag borde hava befriats. Jag tvangs sålunda att delta i den fältmarsch, som slutligen bröt min hälsa. Vid bifall till min anhållan om bistånd i denna sak anhåller jag att framdeles få inkomma med uppgift om storleken av den ekonomiska skada jag lidit.

Remmene Bajagården, Remmenedal den 23 oktober 1928.

Gustaf Paul Halén,
m. h. i p.”

Sedan militieombudsmannen förklarar framställningen icke föranleda någon åtgärd, har denna värnpliktige alltså utan framgång försökt de vägar, som stått honom till buds, för att av allmänna medel erhålla någon ersättning för den skada, vartill hans militärtjänstgöring synes hava varit — direkt eller indirekt — vållande. Det torde visserligen kunna synas högst tvevelaktigt, om den tolkning av värnpliktslagens och förut nämnda kungl. förordnings bestämmelser i hithörande fall, som tydligtvis ligga till grund för såväl riksförsäkringsanstaltens som försäkringsrådets avslag å Haléns framställning, kan motsvara den mening, som lagstiftaren därmed haft, men då i varje fall rättelse i besvärsväg numera icke står att erhålla, hava vi velat bringa fallet under riksdagens prövning. Starka billighetsskäl torde tala för, att Halén, som alltjämt är och måhända för hela sin framtid blir ur stånd att försörja sig själv, genom statsmakternas försorg erhåller någon ersättning. Haléns medellöshet är styrkt, liksom faderns genom dessa 3 å 4 års dryga omkostnader för sonens vård allt större svårigheter att i fortsättningen komma ut därmed.

Vi anhålla, att till vederbörande utskott få lämna ytterligare handlingar till styrkande av vår framställning och tillåta oss med stöd av det anförda alltså föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att studeranden Gustaf Paul Halén av statsmedel tillerkännes sådant understöd under sin sjukdom, som skulle hava utgått, därest hans sjukdom i vederbörlig ordning prövats ådragen under militärtjänstgöring.

Stockholm den 21 januari 1929.

Edv. Björnsson.

Karl Sandegård.

Intyg.

Bilaga.

Undertecknad har d. 13/6 1925 undersökt Paul Halén, f. d. 25/1 1905, från Bajagården, Remmene. Av mina journaler framgår, att jag, när jag ansåg, att patienten ej vore i stånd att börja sin värnpliktstjänstgöring, meddelat intyg på: 1:o) att han klagat över yrsel och trötthet, 2:o) att han vid undersökning företett nystagmus och positivt Rombergs symtom samt 3:o) att han vore i behov av vila och läkareobservation. — Då de i intyget anförda symtomen äro kända som vanliga tecken på smygande nervsjukdomar av synnerligen allvarlig karaktär, hade jag ansett, att anförandet av dessa symtom vore tillräckligt för att motivera den av mig föreslagna behandlingen, och får jag som min mening framhålla, att jag anser denna behandling varit absolut erforderlig för nämnde patient redan på dåvarande tidiga stadium av hans sjukdom, vilket härmed på heder och samvete intygas.

Herrljunga d. 9/1 1929.

Daniel Laurell.
 Provinsialläkare.

(Stämpel)